OPTmotive

nr. 34
11 iulie 2022

FICȚIUNEA

săptămânal de cultură

Cade într-un somn adânc
și noi ațipim împrăștiate
în iarbă în jurul lui
Laura Sorin

foto: Bianca Zbarcea

OPTm
director de număr: Ciprian Handru

Joc și isterie

Adriana Irimescu

Între multele componente ale jocului actoricesc se află o zonă hibridă, în care exuberanța și isteria se întâlnesc adeseori. Acțiunea dramatică cere acel tip de energie molipsitoare despre care se spune că electrizează sălile de spectacol, atrăgând spectatorul, determinându-l să participe, căci un spectacol la care receptorul nu este parte a jocului rămâne o simplă manifestare artificială. Arta actorului înseamnă împărtășire și entuziasm pur.

Or, bucuria contagioasă, ilaritatea sau nefericirea proiectată în celălalt pot să genereze stări clinice, psihoze în masă, de exemplu, sau chiar dezlănțuiri ale personalității narcisiste, care merg până la isterie colectivă, uneori degenerând într-un comportament atins de maladii psihice (chiar sociopat). Nu vom intra însă în zona labilă în care se întâlnește mimetismul actorului cu diversele dereglări ludice. În articolul de față ne interesează doar câteva modalități de realizare a isteriei de tip dramatic în spectacolul de teatru. Demersul nostru se sprijină pe construcția unui rol din *Danaidele* (1995), spectacol montat de Silviu Purcărete La Teatrul Național din Craiova, în coproducție cu Festivalurile de la Avignon, Viena și Amsterdam.

Reprezentat în multe colțuri ale lumii, printre care Brazilia, Marea Britanie, Viena sau New York, spectacolul a suscitat un interes unanim, devenind unul dintre fenomenele teatrale românești despre care s-a scris cel mai mult, printre studiile de caz aflându-se și *Les Danaïdes, histoire d'un spectacle* de Marina Constantinescu (1996).

Megaspectacolul lui Purcărete pornește de la texte antice, anume tragediile *Danaidele, Rugătoarele* și *Egiptenii* de Eschil, dezvoltând o viziune grandioasă, în care conflictul este întreținut de tema isteriei.

Am interpretat în acest spectacol două roluri, ale căror constructe au avut la bază studiul de față. În prima parte a spectacolului am jucat Hypermnestra, continuat simbolic, în cea de-a doua parte cu Amymone, pe care Poseidon o salvează de cei 50 de fauni care o urmăreau.

Amândouă au funcția gândită de Silviu Purcărete de a alimenta isteria generală printr-o atitudine oponentă. Atât Hypermnestra, cât și Amymone sunt caractere care frânează impetuozitatea generală. Hypermnestra este o danaidă care refuză să-și ucidă soțul, în timp ce Amymone se rătăcește în noaptea masacrului, ratând și ea misiunea de a-și ucide soțul. În diegeza poveștii, danaidele, cele 50 de fiice ale lui Danaos, regele Argosului, apar ca ființe neîmblânzite, întrupări ale revoltei, manifestată prin isterie și cruzime. Existența unui element contrar nu face decât să accentueze starea generală a grupului.

În compoziția rolului am pornit de la câteva date generale despre exaltarea dramatică și sursele ei.

Cele două forme majore de isterie teoretizate de Sigmund Freud sunt *isteria de angoasă*, al cărei simptom central este fobia, și *isteria de conversie*, exprimată prin reprezentări sexuale refulate. În concepție freudiană, isteria constituie un mod defulatoriu, cu rădăcini în narcisismul primar, constituind totodată un tip de manifestare a sexualității refulate. Formele de manifestare ale bolii sunt diverse; de cele mai multe ori sunt scoase în evidență trăsături ca teatralismul sau intensitatea expresiei afective cu toată aria lor de desfășurare, până la cel mai complex tip de care s-a ocupat literatura: bovarismul. Cercetat ca nevroză narcisistă, caracterul bovaric îmbină manifestarea melancolică și fondul isteric, oferind o gamă importantă de manifestări, de la cutezanța aventurierului la boala tristeții și a sinuciderii.

În literatura dramatică au existat numeroase personaje despre care se poate spune că prezentau manifestări histeroide, iar Hypermnestra face parte dintre acestea. Ea face parte din grup și participă cu aceeași exaltare la planul răzbunării.

Momentul individualizării sale are loc înainte de măcel, când îl așteaptă pe Lynceus. Este scena de disidență a Hypermnestrei, care a hotărât deja să procreeze cu Lynceus. În plan scenic, momentul este marcat de un monolog, constituind punctul culminant al jocului pentru rolul meu. Deși momentul este unul de pregătire a uciderii celor 50 de miri, am ales să construiesc monologul în tonul ingenuu al îndrăgostitei, încercând să dau valoare antinomiei pe care o avea în minte regizorul. Danaidele „dispar", topindu-se în întunericul scenei, iar Hypermnestra domină întregul univers. Ea a hotărât să urmeze legile naturii. Monologul este și o declarație de dragoste, dar și un act dublat de teroarea celor din jur. Prin urmare, construcția dramatică trebuia să păstreze tristețea și suferința pe care le aduce moartea, dar și bucuria iubirii. Asediată de gânduri ucigașe, Hypermnestra găsește calea vieții. Ea este acel model îndepărtat care a declanșat isteria. Povestea ei ilustrează ceea ce au sperat Danaidele: dragostea.

Isteria scenică este bazată pe puncte de contaminare. Nu țipetele sau derapajul vocal dau dimensiunea unei psihoze de tip isteric, ci forța ei de a-i contamina pe toți participanții la joc, aici incluzându-l și pe spectator.

Prin urmare, isteria ca boală se folosește de teatralitate, scoțând la iveală nevoia omului de joc și de travestire. Însă aceste acțiuni sunt venite dintr-un dezechilibru psihic, dintr-un șir lung de suferințe, frustrări, reprimări.

Continuarea în versiunea online

Sangria

Andrei Gogu

Pentru mine, oamenii nu există decât în măsura în care țin în mână un dispozitiv. Informație prin unde radio convertită în pulsuri laser din fibra optică. Și viceversa. Ăsta sunt eu: o intersecție a secretelor tuturor. Tocmai de aceea știu că acum sunt o mulțime de oameni în jurul meu, printre care fetele de-au scris mesajele de mai sus. În viața mea am ajuns să învăț că o cantitate atât de mare de informație transmisă de atâtea surse înseamnă o petrecere. Deci se dă o petrecere în jurul meu. Nu pot să spun că am parte de așa ceva rar sau des. Eu percep timpul diferit față de oameni și tocmai de aceea îmi doresc să mor. Nimeni de la petrecere nu se gândește la asta. Ai văzut sau ai auzit și tu la viața ta de supereroi cu supervitеză: The Flash, Quicksilver, Superman, Shazam, A-Train și lista continuă. Benzi desenate, animații și filme le prezintă viețile și luptele, dar ceea ce nimeni nu arată este faptul că dacă într-adevăr ar fi atât de rapizi, probabil ar alege să se sinucidă. De ce? Pentru că ei au supervitеză, dar nu și superuitare. Imaginează-ți. Ești un vitezoman care vine de la serviciu și își găsește casa într-o dezordine totală, o cocină. În trei secunde casa este lună, totul este imaculat și pus la locul potrivit datorită vitezei tale. Dar pentru tine nu au trecut trei secunde, ci trei zile. Ai făcut curățenie timp de trei zile pe care le-ai comprimat în trei secunde. Mental, pentru tine au trecut trei zile, chiar dacă atunci când te oprești din făcut curățenie vecinul de peste drum a înaintat doar patru pași, iar frunza ce cădea din frasin nu a atins încă pământul. Ăsta e prețul supervitezei. Îmbătrânești mental. Câte vieți de om au ajuns să trăiască acei supereroi care salvează mereu lumea? Cât de plictisitor este să faci ocolul Pământului la pas în 346 de zile doar pentru a da un superpumn, în vreme ce fiecare atom ce te-nconjoară stă nemișcat? Sigur, e impresionant pentru fanii tăi. Ai făcut-o în patru secunde, dar ai îmbătrânit mental un an pentru a înconjura un tablou. Mda, e frumos la început, e ca și cum ți-ai luat un abonament pe viață la o cameră video în slow motion, fixată pe propria retină. În timp, totuși, te plictisești ca dracu. În realitate, singurii dușmani ai acestor supereroi ar fi depresia, plictiseala și apatia unor oameni care au trăit prea mult. Care ar fi soluția? Să nu mai faci pe vitezomanul, să alegi să-ți duci viața în același timp cu oamenii obișnuiți. Să nu petreci 158 de zile pentru a-i aduce iubitei în 3 secunde un safir de Cașmir dintr-un masiv din Himalaya, doar pentru că ai uitat că azi e aniversarea voastră.

Ei bine, eu nu am această opțiune pentru că nu pot încetini prea mult. Ați citit ce i-a scris tipa aia mamei ei. Cică să trăiască-n prezent. Dacă-ar ști... Toate mamele trăiesc în trecut pentru că toți oamenii o fac. În această secundă sunt 21 de dispozitive conectate la mine. Tot în această secundă un tip va afla de ce-ar fi trebuit să-i spună iubitei că n-a ieșit la timp, altul flirtează simultan cu două fete care-și trimit screenshot-uri cu replicile lui, unul cu anxietate socială se joacă WOT, trei fete bârfesc petrecerea într-un grup comun, cineva primește factura la gaz, doi șterg un newsletter, cineva face o ședință online de urgență cu terapeutul său, altcineva a trimis un nude persoanei greșite de la petrecere și o persoană folosește youtube-ul pentru jazz interbelic. Cinci au abonament la internet, iar restul dispozitivelor sunt, în aparență, inactive. Doar își transmit locația, iar aplicațiile le pornesc microfonul pentru reclame personalizate. Toate acestea se petrec într-o secundă. Da, dar lucrul la care nimeni nu se gândește e că până când toate persoanele văd mesajele trec deja 80 de milisecunde. Atât îi ia creierului uman să interpreteze fotonii absorbiți de retină. Oamenii se obișnuiesc cu această întârziere și nu mai fac diferența. Simultaneitatea perfectă nu există. Prezentul te-a părăsit deja când l-ai simțit.

Presupun că dacă te-aș întreba cât timp a trecut de când citești proza asta mi-ai spune undeva între 6 și 15 min. Pentru mine va fi trecut o nanosecundă când o voi termina, adică o miliardime de secundă. Și totuși a fost cea mai fericită perioadă din viața mea: cea în care am simțit o stabilizare a voltajului și mi-am dat seama că paharul cu sangria lăsat de un petrecăreț pe mine s-a vărsat suficient cât pentru un scurtcircuit.

Adrian Mielcioiu: Vacanțe

Imediat după prima sesiune de examene, ca proaspăt student la facultatea de Management din cadrul ASE București, pe care am depășit-o fără restanțe, mi-am dat seama că n-am nicio treabă cu facultatea aia și am abandonat-o fără niciun regret, ca pe o femeie pentru care nu am simțit niciodată fluturași în stomac, oricât m-aș fi mințit. Simțeam, deci, nevoia de un timp cât mai lung de gândire relaxată în ceea ce privea viitorul meu, așa că am ajuns la concluzia că nu mi-ar strica o vacanță mai lungă, departe de ai mei, care nici nu voiau să audă de eșecul meu în dragoste față de facultatea aceea de fițe.

Cum arată vacanța din mintea ta?

Destul de devreme în viața mea am avut parte de o vacanță atipică, care mi-a redefinit așteptările stereotipice pe care le aveam până atunci de la pauza clasică în care întrerupi ciclul activităților tale de fiecare zi și pleci într-un loc nou, unde încerci să intri puțin în pielea unui om fără griji, practicând tot felul de activități cu rol de destindere și relaxare.

Uneori, oricum ai da-o, planurile părinților nu coincid cu cele ale copiilor, iar părinții n-au ce face dacă odrasla e neagră în cerul gurii! Problema era că nu aveam nicio idee cum să fac ca să am parte de o asemenea vacanță ideală. Spre marele meu noroc, tocmai în momentele acelea de mare frământare, într-o dimineață când eram singur acasă, Statul Român, cu degetul arătător al unui soldat în termen care a apăsat pe soneria apartamentului în care locuiam cu părinții de când „fugisem de la facultate", mi-a oferit o vacanță de un an, cu cazare și mâncare gratuite, patru luni la UM 0449 din Craiova, apoi opt luni la UM 0460 din Rm. Vâlcea. A fost o vacanță memorabilă din mai multe motive, dar îl voi menționa aici doar pe cel datorită căruia am ocazia să particip acum la această anchetă: în armată m-a apucat cheful de scris.

În concluzie, pentru mine o vacanță care s-ar detașa de cele obișnuite, în care te bucuri să descoperi oameni și locuri noi, poate culturi noi, este una în care afli lucruri noi și despre tine însuți, cum mi s-a întâmplat mie minunea acum 28 de ani, ce-i drept, într-un loc care nu presupunea activități cu conotație turistică.

Când te gândești la mare, care sunt trei lucruri care îți vin în minte?

Vacanțele petrecute alături de părinți la „prietenii lor de la mare". Înainte de '89, nu a existat o vară în care să nu mergem două săptămâni la mare. Acești prieteni de familie locuiau la curte, în Constanța, la ieșirea dinspre Eforie Nord, așa că mergeam, mai mereu, în această stațiune la plajă. Capul familiei respective era „vaporean" și casa lor era plină de lucruri aduse de-afară, de aceea eu când mergeam la ei aveam impresia că sunt în străinătate, nu în RSR. Obiecte de decor, îmbrăcăminte, jucării, dulciuri, gumă de mestecat la discreție, nuci de cocos cu care jucam fotbal prin curte, ah, să nu uit, pastă de dinți Aquafresh în trei culori, eu acolo chiar mă spălam pe dinți după fiecare masă, reviste de tot soiul, ce s-o mai lungesc, curat Occident! Această doză de „două săptămâni de altceva" pe care ai mei mi-o injectau anual mergând la acești prieteni ai lor m-a ajutat de mic să dobândesc imunitate față de manipularea comunistă de care aveam parte în restul timpului, îndeosebi la școală și la TV, pentru că în familia noastră lucrurilor li se spunea pe nume. Bunicii, materni și paterni, la fel, nu-i înghițeau pe comuniști, însă poveștile lor, chiar dacă însămânțau ceva în mintea mea de copil, nu aveau asupra mea același impact pe care-l aveau cele două săptămâni petrecute la mare. Pentru mine, și acum, după atâția ani, Constanța are aura cea mai occidentală dintre toate orașele României.

Alt lucru care îmi vine în minte când mă gândesc la mare este aventura implicată de călătoria pe mare. Cum navele moderne de astăzi au înlocuit aventura cu plictisul parcurgerii unui anumit număr de mile marine, e evident că mă gândesc la aventuri citite, nu trăite. Iată un motiv bun să citești cărți: poți să ai experiențe pe care epoca în care trăiești nu ți le mai poate oferi. E adevărat, nu sunt niște experiențe reale, dar nici imersiunea în lumea virtuală pe care tehnologia de astăzi o facilitează nu este reală. Cele mai influente cărți care m-au făcut să mă visez, într-o situație sau alta, pe mare au fost „Toate pânzele sus!", „Aventurile lui Gordon Pym" și „Moby Dick".

După ce te bălăcești și te imaginezi în miezul celor mai teribile pericole care te pândesc pe mare, nu ai cum să-ți împiedici gândurile să se scufunde, ca niște delfini curioși, în misterioasa lume subacvatică, o lume pe care o percep aproape ca pe o mare separată de celelalte aspecte ale sale, atât de diferită îmi apare, o lume atât de puțin cunoscută, atât de tăcută și atât de dificil de cuprins de o minte terestră.

Ai scris vreodată despre vacanță? Unde? Ce personaje își petrec vacanța și unde?

Am scris o povestire, genul Fantasy, despre un băiețel și gașca lui de prieteni care trăiesc o întâmplare fantastică cu câteva zile înainte să se termine vacanța de vară. Povestirea se numește „Celălalt tărâm" și a fost publicată și premiată de revista Helion în 2017. O puteți găsi online. Pe scurt, acești copii ajung, printr-un concurs de împrejurări, într-un loc magic care se întindea sub pădurea și maidanul din spatele blocului lor. Acolo se întâlnesc cu nimeni altul decât cu zeul Zalmoxe, care se va dovedi la finalul povestirii că este de fapt un extraterestru ajuns accidental pe Pământ în urmă cu aproximativ 2000 de ani. Locul pe care se întindea maidanul și pădurea unde se jucau copiii aparținea în vremurile acelea, în care extraterestrul Zalmoxe se îngropase acolo ca un meteorit picat din cer, unui trib puternic de daci, de aceea Zalmoxe fusese nevoit să ia înfățișarea unui preot războinic dac pentru a putea trăi în mijlocul acelui trib. Captivitatea lui Zalmoxe pe Pământ ia sfârșit în momentul întâlnirii cu băiețelul, care se adevărește a fi cheia evadării pe care zeul-extraterestru o aștepta de două milenii.

Continuarea în versiunea online

Ca fetele...

Andreea Ferigeanu

Scriu textul ăsta în timp ce beau o cafea. Ca să fiu sinceră, am băut multe cafele de când tot scriu la el. Între timp, am împlinit imperfecta vârstă de 29 de ani, am băut și niște bule fine și am avut timp suficient de introspecție, de preamultgândit și răzgândit. Nu m-am decis încă dacă mă apucă sau nu o criză existențială, eu mă pregătesc oricum pentru ea în fiecare an, o aștept ca pe Iisus.

În fine, eram la cafea, la o terasă, lângă Biserica Albă de pe Calea Victoriei. E duminică, iar slujba tocmai s-a terminat. Un grup de femei de vreo 60 de ani iese din biserică. Se opresc și ele la o cafea la două mese distanță de mine. Elegante, se grăbesc spre masă și comandă din mers un espresso. Sunt extrem de cochete, cu pălării, genți colorate și mari. „Dragă, în geanta asta îți încape un apartament!", se aude o voce pițigăiată de pe treptele bisericii. Așa cum îmi place mie să le zic, sunt babele de București, gătite, aranjate, cu rujul roșu-burgundiu nelipsit, sprâncenele bine conturate, cu încheieturile zdrăngănind, cu bun gust, pline de viață și de bârfe. „Mă duc după fete să le zic că ne-am așezat la masa noastră", spune una dintre ele, întorcându-se după suratele întârziate, care se hlizeau la glumele preotului brunet, zâmbitor, în floarea vârstei. M-a izbit acest *fete*. Și babele de București ies ca fetele. Cum altfel? Probabil că stabilesc totul pe grupul lor de whatsapp, după care își anunță soții: „dragă, vezi că mâine ies cu fetele". Pentru că asta rămânem de fapt, toată viața, niște fete. Nu femei, nu doamne. Fete în diferite momente ale vieții. Suntem fetele multor generații de mame, mătuși, bunici, suntem noi, fetițele de la grădiniță, apoi de la școală, adolescente capricioase, studente, iar apoi ne trezim într-o dimineață și nu ne mai regăsim, ne simțim diferit.

Continuarea în versiunea online

Ce cărți de vară ne-am rezervat

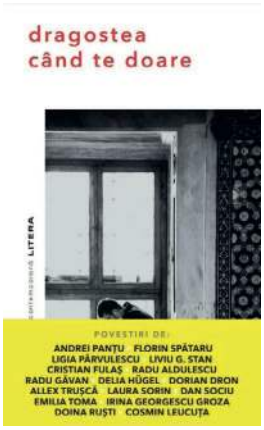

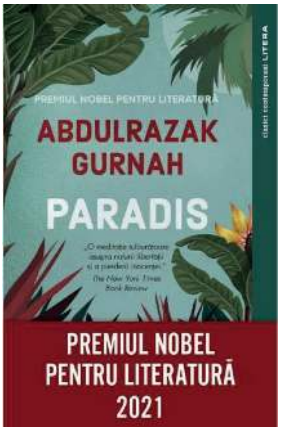

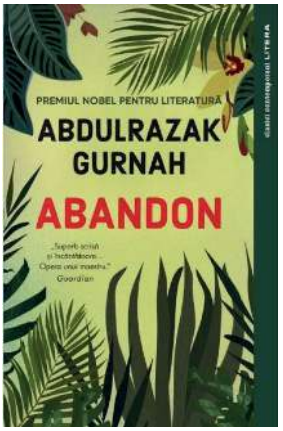

Ciprian Handru

E din nou vară. Planuri, idei, excursii, timp liber, căldură, mare, călătorii, toate reunite sub cupola celui mai râvnit anotimp – vara. Și, bineînțeles, nu uităm că bagajul unei călătorii de vară începe întotdeauna cu o carte sau... cu mai multe cărți, în funcție de timpul alocat vacanței ☺ Sfârșitul de iunie mă găsește în etapa rezervării cărților de vară. Printre numeroasele titluri incitante & provocatoare publicate în ultimul timp, lista mea se rezumă la patru cărți, anume: *Dragostea când te doare* (volum colectiv de povestiri, bpc, Litera), *Șapte virtuți deșarte și o păcătoasă moarte* de Alexandru Lamba, precum și cele două volume ale laureatului Nobel pentru literatură/2021, Abdulrazak Gurnah: *Paradis* și *Abandon*. Fie voi avea mai multe călătorii, fie voi citi mai multe cărți într-o călătorie, conform dezideratului meu – bagajul unei călătorii de vară începe întotdeauna cu o carte sau... cu mai multe cărți – fiecare dintre volumele menționate îmi va fi o „rezervă" revigorantă pe tot parcursul verii... Sunt curios ce „rezerve" și bagaje au ales prietenii, așa că am trimis un e-mail și-am primit trei răspunsuri, pe care le pun mai jos:

Pompilia Chifu

Te-am iubit deja in visul meu
de Holly Miller

Clar de femeie
de Romain Gary

Toate viețile
pe care nu le-am trăit
de Anuradha Roy

Luiza Negrea

Dragostea când te doare,
colectiv

Liftul,
Cornel Bălan

Cinci colțuri,
Mario Vargas Llosa

Irina Georgescu Groza

Chiar acum citesc *Toate păcatele noastre* de Mihail Victus, un roman fabulos, dens, care creste în intensitate și care mă ține vrăjită și departe de stres chiar și între ședințele de la serviciu. Ieri am terminat de citit *Șapte virtuți deșarte și o păcătoasă moarte* a lui Alexandru Lamba, am citit-o într-o singură zi pentru că povestea e captivantă, alertă și te trage cu accelerație către final. Musai de citit *Geografia uitării*, de Ion Pleșa, un roman mozaic, construit din piesele fine ale memoriei, pe o voce poetică, aproape muzicală, care te încarcă cu melancolie, sens și visare. Mai am pe noptieră *Omulețul roșu*, de Doina Ruști. Îmi doream această carte de câțiva ani și iată, e a mea, rezervată pentru apropiatul concediu! Închei cu volumul colectiv *Dragostea când te doare*, de savurat pe plajă, între reprizele de înot. Sper ca briza să-i strecoare fire de nisip drept semne de carte. Nu m-am putut opri la trei recomandări pentru că mă știu, cititorul pasionat face loc în bagaj pentru cât mai multe lecturi de vacanță.

Când citești despre ea, dragostea doare mai puțin

Mihai Bălăceanu

Dragostea mișcă plăcile tectonice ale sufletului. Când, unde și în ce fel se produce acest cutremur emoțional, nimeni nu poate ști cu exactitate. Nu cred că există om pe pământ să nu-și fi pus măcar o dată în viață această întrebare, de la Sfântul Pavel până la Bebe sexologul.

Iată-ne în anul de grație 2022, când o pleiadă de scriitori români contemporani, bărbați și femei din generații diferite, se încumetă să dea un răspuns. Sau, mai bine zis, să amelioreze incertitudinea, fiindcă nu cred că menirea literaturii este de a da răspunsuri. Despre *Dragostea când te doare* este vorba, carte colectivă de proză scurtă, proaspăt lansată la Editura Litera.

Întâlnim aici povestiri care rememorează în cheie ludică și/sau tragicomică primii fiori ai erotismului la vârsta adolescenței, povestiri care tratează dragostea în registru fantastic (cu motive gotice și mitologice inteligent inserate) și, nu în ultimul rând, povestiri antiromantice prin excelență, unde atracția animalică, pur carnală, canibalizează orice sentiment înălțător al dragostei care ar putea însoți plăcerea actului sexual (probabil un semnal de alarmă la adresa superficialității vremurilor pe care le trăim). Cu alte cuvinte, povestiri diverse pentru gusturi diverse.

Apropo de gusturi, voi încerca, în cele ce urmează, să întocmesc un clasament subiectiv al povestirilor care m-au impresionat și datorită cărora volumul acesta merită, cred, să ocupe un loc de cinste în bibliotecile voastre. Într-o ordine aleatorie, prozele mele preferate sunt:

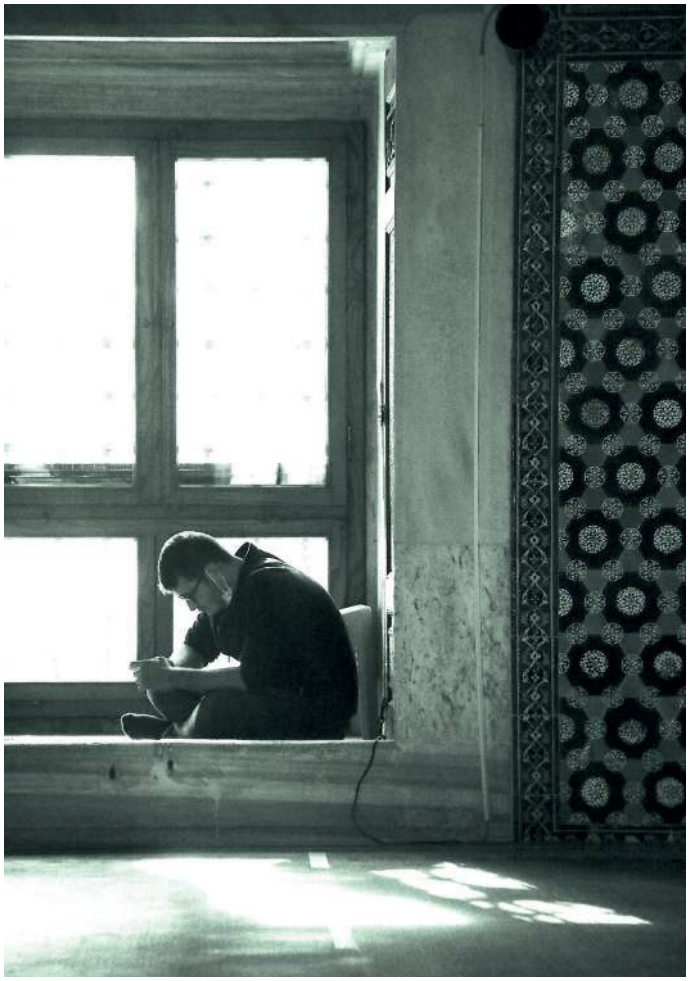

Liviu G. Stan – *Crăpătura*. În general, mă feresc de superlative, dar simt că Liviu G. Stan are ceva aparte, în special printre prozatorii din generația lui. A confirmat recent prin câștigarea Premiului Ficțiunea pentru cel mai creativ scriitor al anului. Și, dacă îl va ține puterea condeiului său, va confirma în continuare. *Crăpătura* este o povestire despre inițiere erotică și maturizare spusă din perspectiva unui puștan de cartier. Râzi cu lacrimi pe tot parcursul ei și, la final, verși o lacrimă amară (nu dezvălui mai multe ca să nu vă stric surpriza). Sunt puțini creatorii care mă fac să râd și să plâng fără să-și încordeze mușchii. Charlie Chaplin e primul care îmi vine în minte. Amos Oz cu a sa *Poveste despre dragoste și întuneric* ar fi al doilea. Să spunem, așadar, că Liviu G. Stan se află într-o companie selectă.

Laura Sorin – *Lună nebună*. Nu mai citisem nimic de la această autoare, de aici și lipsa oricăror așteptări, care s-a dovedit, în cele din urmă, o surpriză încântătoare. Am fost înșurubat de-a dreptul în confesiunea unei femei-lup (o reinterpretare proaspătă și revigorantă a vechiului mit al vârcolacului) către luna distantă și indiferentă la zbaterile sufletești ale creaturilor de pe pământ, fie ele și ale nopții – născute din întuneric, dar care tânjesc după lumină. Cu o frază curgătoare și poetică, *Lună nebună* se citește pe nerăsuflate, în ciuda faptului că este cea mai lungă povestire din acest volum.

În siajul povestirilor de dragoste cu aplecări spre fantasticul de tip gotic vine și Allex Trușcă cu *Totul, așa cum am stabilit*. El brodează aici pe motivul miresei moarte, aducând tema în actualitate, fără a schimba neapărat paradigma. Ceea ce atrage însă la povestirea lui sunt firescul și simplitatea scriiturii, dublate de un umor negru propice contextului. Allex Trușcă știe să te prindă în mrejele poveștii, fără să umble cu sorcova figurilor de stil, dar, în același timp, luând distanță și de minimalismul specific contemporan care pentru mine a devenit redundant și steril.

Doina Ruști – *Rondel*. O povestire despre pudoare și impudoare la vârsta adolescenței. Un joc al contrastelor între sensibilitatea feminină și insuportabila ușurătate a ființei masculine. Ceea ce fascinează la Doina Ruști este senzualitatea scriiturii (pe care am regăsit-o și în *Manuscrisul fanariot*, reeditat de curând la Litera în colecția CPT). Are un fel sinestezic de a povesti; îți angrenează toate simțurile în procesul lecturii, astfel încât te simți ca și cum ai fi transportat prin intermediul tehnologiei Virtual Reality lângă patul unde Rangă și Iozefina își explorează cu stângăcie sexualitatea pe fundalul *rozelor ce mor*.

Dragostea când te doare este un volum colectiv de proză scurtă care m-a „durut” mai tare decât precedentul volum colectiv de proză fantastică apărut la Litera vara trecută. Iar acest lucru nu poate fi decât de bun augur.

Underground concetto

Daniel Antohe

Sunt talentul care apăsa cândva pe umerii lui Roger. Odată cu lăsarea serii s-a trezit cu mintea destul de limpede ca să înțeleagă enormitatea circumstanțelor în care se afla: se împlineau trei zile de când fusese închis într-o celulă de trei pe patru metri cu pat, chiuvetă și cearșafuri albe și nu mai putea citi. În fiecare seară, o asistentă corpolentă îl escorta la coada în capătul căreia se distribuiau pastilele, unde Roger se înșiruia prudent alături de alți 20 – 25 de camarazi și apoi înghițea pilulele pe care i le depunea în palmă o asistentă bătrână, sub privirea căreia scotea lung limba din gura apertată ca să demonstreze că nu încerca să tăinuiască medicația prin cine știe ce crevasă bucală.

Ceruse cărți mamei, verișoarei și prietenului Cogea și le primise în darn: frazele lui Faulkner și Pamuk se înșiruiau descurajant, zăngănind prevestirea unui viitor sumbru, ca o împletitură de zale pe firul conducător al intrigii, ținând piept cu rezilienţă oricărui efort cognitiv de a pătrunde în carnea textului. Din colțul din dreapta sus al celulei – locul în care o firmă de echipamente de supraveghere ar fi instalat o cameră de luat vederi – mi s-ar fi făcut milă de el, dacă nu aș fi fost deja frăgezit de păreri de rău privitoare la propria-mi soartă, la gândul că aveam să-mi petrec restul vieții ca djinn rătăcitor al creației literare, lipsit de sălașul oricărui craniu încăpător.

Clădirea în pântecele căreia, ca Iona în chit, își căina feeling-ul pierdut pentru literele frumoase tânărul Roger dura într-una dintre intersecțiile dealului acoperit cu cvartale și bitum pe care se afla un întreg cartier al orașului, în apropierea celui mai mare campus studențesc din urbe. Privite din afară, dinspre pizzeriile și bistrourile pline de studenți de peste drum, gardurile înalte de beton ale clădirii aveau ceva din masivitatea glazurată a zidurilor care împrejmuiau templele mesopotamiene. Văzute din laterala dreaptă, de pe strada care, pornind din intersecție, înainta cale de 500 de metri până la clinica de oncologie, aceleași stavile monumentale de ciment împrumutau un aer bucolic, străjuite de deasupra, ca de brațele unor candelabre, de ramurile sălciilor și salcâmilor din incinta spitalului de psihiatrie.

La intrare, după poarta cu figuri geometrice din fier forjat prin care se putea vedea curtea, funcționa un chioșc cu sortimente de soiul Mars și Snickers, la câțiva metri de prima clădire, care se înălța întunecată la stradă, deasupra unei stații de taxiuri. Curtea avea 80 de metri pătrați și, în capătul ei nordic, se deschidea intrarea în pavilion, pe scările căruia era întotdeauna coadă la orele în care medicul-șef Tudoreanu opera consultații și internări. Întregul complex avea o aură poescă de gotic stalinist și cei 10-12 bolnavi de la liber care se plimbau încă derutați prin curte te trimiteau cu gândul la tot felul de povești melancolice cu vieți irosite de insanitate.

Era 8 și 23 de minute și Roger ieșise din cameră, dăruindu-se practicii supralicitate de toți bolnavii: fumatul țigărilor. În capătul holului, doctorul Ionescu ținea de vorbă asistenta înaltă și roșcată cu care încerca să se culce, poate chiar în oficiul asistentelor sau în vreo rezervă goală, își spuse amuzat tânărul. Încercă să-și imagineze ce ar fi crezut Lidia dacă ar fi știut că era internat la nebuni: ar fi început să-l ocolească sau i-ar fi găsit un farmec în plus?

Roger urmări cu privirea asistenta roșcată strecurându-se prin ușa întredeschisă de metal masiv care separa regatul celor liberi de bolgia deținuților. Becul de deasupra lui clipea din ce în ce mai palid, împăienjenind pereții cu reflexe gălbui. Câțiva bolnavi în halate de casă și șlapi se opriseră în capătul holului, fumând și sprijinindu-se de zid. Roger își stinse țigara și se întoarse în salon.

Înainte ca internații să fie chemați la coada pentru pilulele de seară, tânărul deschise încă o dată As I Lay Dying la pagina la care potrivise semnul de carte, apoi închise volumul și deschise ultimul roman tradus al lui Pamuk la pagina cu ureche, parcurse toată fila, apoi încă două, și depuse îngrijorat – pentru a câta oară? – volumul pe noptieră.

În cele cinci minute și jumătate pe care le petrecu la rând, schimbă câteva vorbe cu doi dintre colegii de pavilion și, până să i se depună în palmă pilula obișnuită, albă și tare, și cea albăstruie, voluminoasă și poroasă, care se dizolva în contact cu saliva, își dăduse seama, iluminat de o hotărâre feroce – silueta Lidiei în blugi de designer îi fulgeră prin fața ochilor –, de ceea ce trebuia să întreprindă ca să-și recupereze ghearele literare răpite odată cu mințile și, în general, sensul în viață. Sus, în colțul din stânga al tavanului, am tras în piept cu nesaț o gură de aer rece (era noiembrie) și speranță: poate că n-aveam să-mi sfârșesc zilele ca daimon vagabond.

Prin urmare, după ce își înghițise pilulele, Roger era edificat: trebuia să intre în comuniune cu singura producție literară pe care o dusese la bun sfârșit înainte să înnebunească și să fiu ostracizat. Bucata se intitula *Șofran și letargie* și putea fi găsită, probabil, în unul dintre sertarele biroului unui asistent la catedra de teorie literară a Facultății de Litere.

Tânărul aspirant credea că, odată ce s-ar fi împărtășit din imensa ironie, scepticismul epistemologic și mefiența față de orice absolut a lucrării, avea să-și reanimeze viziunea. „E magnum opusul lui", îmi spuneam de lângă bec, și mă imaginam din nou briant, repus în rosturile mele.

Continuarea în versiunea online

Despre iubire și nimic altceva

Luiza Negură

Dragostea când te doare, noua apariție de la editura Litera, reunește 16 povestiri în care se conturează metamorfic universul iubirii. Prefața semnată de Iulia Micu este, mai degrabă, un tratat despre dragoste, urmărind aducerea temei în modernitatea contemporană, în stilul inconfundabil al vocilor auctoriale ce semnează volumul. Cheia de lectură oferită cititorilor deschide ușile către fiecare text în parte, construind un preambul necesar semnificării prin lectură.

Într-o epopee actuală închinată eternei *ars amandi*, fiecare text corespunde unui cânt ce aduce cititorul cât mai aproape de scena pe care se joacă povestea unor vieți, a unor destine ce traversează timpuri și spații, la granița dintre ficțiune și realitate. Erotismul, senzualitatea, trăirea carnală se împletesc cu lumea fabuloasă, plasată uneori ostentativ sub semnul misterului, ori cu inocența intrării într-o altă vârstă. Deși reunite prin supratema devenită miză a cărții, cele 16 narațiuni configurează reprezentări diferite în matricea interioară a personajelor, care trăiesc veritabile exuvii sufletești, ce fie sfâșie ființa din interior, fie o metamorfozează spiritual.

Complet surprinzător este textul lui Liviu G. Stan, *Crăpătura*, care, în ciuda evoluției conflictului (**aproape** previzibil pentru cititor!), propune o incursiune în chiar metafizica iubirii. Tânărul narator, îndrăgostit de Luiza cea ademenitoare, trăiește un moment revelatoriu descoperind secretul fetei. Excitația fizică și expectativa unei experiențe de natură sexual-erotică sunt înlocuite de simbolul absolut al iubirii, exocardia fetei: „o malformație congenitală în care inima este parțial sau total ieșită din afara pieptului.” (p. 108) Față în față cu adevărata *crăpătură*, tânărul se cuibărește între cutele materializate ale dragostei, în timp ce „zgomotele inimii aduseseră mutenia peste toate vietățile din jur, învelindu-le într-o pauză tainică.” (p. 109) Povestea unei prime iubiri devine garanția faptului că oricine are șansa de a fi fericit.

Dorian Dron plasează iubirea într-o matrice narativă distopică, de natură pandemică, în care segregarea dintre vaccinați și nevaccinați duce la manifestări absurde, profund tragice. *Mesajul* poartă o dublă valență, fiind, în același timp, o comunicare stereotipă, lipsită de umanitate și de justețe, dar și un manifest puternic. Între aceste două reprezentări-cadru se desfășoară povestea Andei și a lui Andrei, doi tineri îndrăgostiți, puși față în față cu opresiunea Sistemului. Finalul șochează prin violență, prin primitivismul reacționar, anulând orice resort al realității. Înfrântă în toate formele ei, iubirea pare să piardă pariul cu viața.

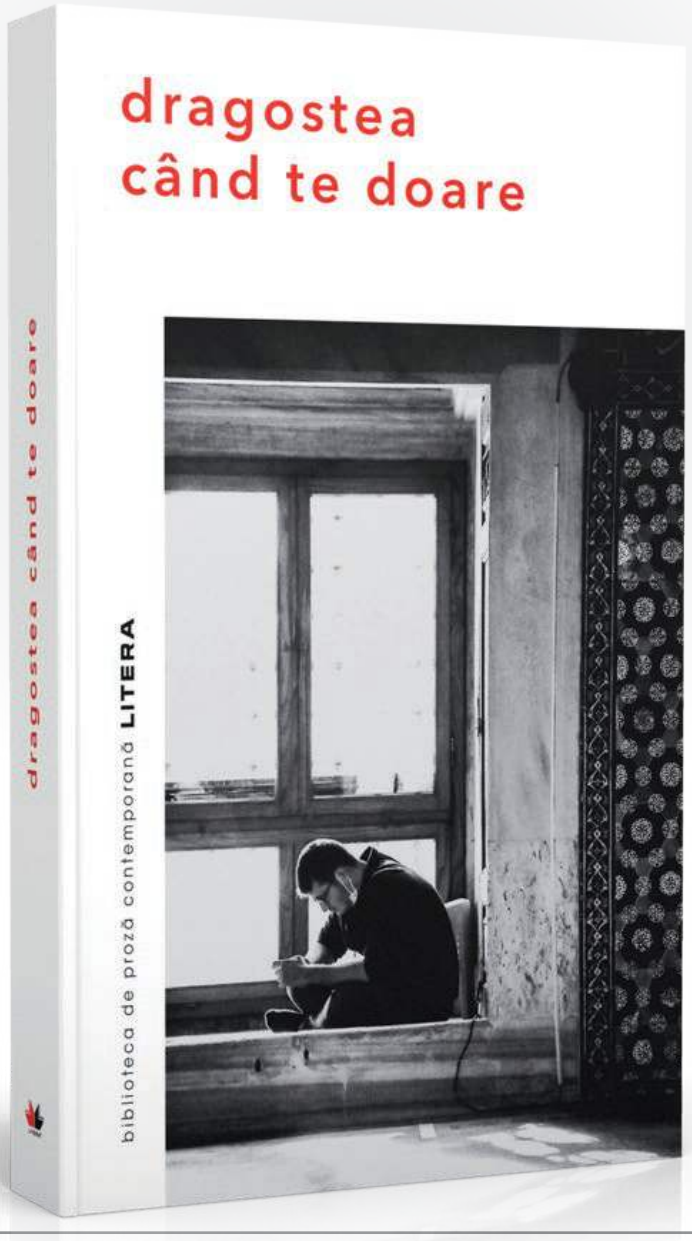

Celelalte povestiri ale volumului se îndepărtează de vălul fantasticului (în orice formă a sa!) și mizează pe realism, iubirea apărând fie în ipostaza unui construct social, fie a unuia psihologic, afectiv.

Rondelul Doinei Ruști fixează în imaginarul lectorului experiența Iozefinei, o tânără liceană care, în mirajul orașului, va descoperi, în mod personal, metrica dragostei. *Descântec de deochi*, textul lui Radu Aldulescu, propune o tipologie diferită de personaje, oameni trecuți prin furcile caudine ale iubirii, ce caută cu jind voluptatea și *se* caută, refăcând la infinit ciclul vieții. Volumul se construiește așadar treptat, prin infiltrări spectaculoase în meandrele inimii, în ritmul fluxului și al refluxului sufletesc.

Natura compozită a cărții stă în construirea unei corespondențe supratematice, văl translucid al narațiunilor broșate în țesătura unei matrici exuviale. Între textele ce impresionează prin tehnică, prin construcția subiectului, prin mesaj ori prin intimitatea stabilită cu cititorul trec zecile de fire nevăzute ale dragostei, antrenând un portativ unic și irepetabil de senzații. În atmosfera caniculară a verii, iată o carte numai bună de potolit setea de lectură și pe cea de iubire a fiecărui pasionat!

Continuarea în versiunea online

TNB în plină vară

Doina Ruști

Luna iulie se arată bogată în spectacole la Teatrul Național din București. Printre multele spectacole am remarcat unul pe care mi-aș dori să-l văd - *Alcesta* de Euripide. Spectacolul va avea loc la sala Amfiteatru, așa că suntem avertizați din start că fiind un spaţiu în aer liber, în caz de ploaie, va funcţiona următoarea regulă: dacă ploaia începe înaintea orei de spectacol, reprezentaţia se reprogramează, biletele rămânând valabile. Spectatorii pot opta și pentru restituirea banilor pe bilete, sau pentru schimbarea acestora pentru un alt spectacol din programul Amfiteatru. Dar dacă ploaia începe în timpul reprezentaţiei, spectacolul se poate întrerupe și relua, în funcție de condițiile meteorologice. Frumos nu?! Și aproape teatral! Și mai există o situație, anume dacă ploaia începe în timpul spectacolului, dar nu se oprește, iar lumea pleacă acasă - asta e - au avut ghinion, spectacolul se suspendă, fără să se reprogrameze și nici nu se rambursează costul biletului. Sună palpitant, e de neratat ca experiență. Mai ales că în iulie, zic eu, că doar de Sf. Ilie plouă, or, primul spectacol cu *Alcesta* e programat pentru 5 iulie. Piesa e în linia tragediilor euripidiene, adică cu femei în prim-plan, dar cu situații care ajung aproape de comedie, mai precis de satiră. Toți oamenii sunt muritori, dar în povestea aceasta există posibilitatea de a evita moartea, trimițând pe altul în locul tău. Piesa a fost scrisă în anul 438 î.e.n și constituie o persiflare a destinului, cu trimitere la făuritorii de legi din lumea ateniană.

Spectacolul este realizat în parteneriat cu *Unteatru*. Regia este semnată de Zsuzsánna Kovács, iar actorii sunt Florina Gleznea, Lari Giorgescu, Ștefana Ionescu-Darzeu, Ionuț Grama.

Dar cum v-am anunțat cam târziu, poate că nu mai prindeți *Alcesta*, dar cu siguranță puteți ajunge la *Risipire* (în regia lui Vlad Bălan), care are loc pe 10 iulie, tot la Amfiteatru.

Viață minoră

Carlos Drummond de Andrade

Fuga de realitate
ba încă și mai departe fuga de imaginație,
mai departe decât toate, fuga de tine însuți,
fuga dinaintea fugii, exilul
lipsit de apă și cuvinte, pierderea
de bunăvoie a iubirii și amintirii,
ecoul
care nu mai corespunde strigătului și acesta sună confuz,
mâna se preface într-una uriașă și dispare
informă, toate gesturile până la urmă imposibile,
dacă nu inutile,
lipsa de necesitate a cântecului, ștergerea
culorii, nici braț mișcându-se, nici unghie care crește.
Dar totuși, nu moartea.
Mai departe, viața: surprinsă în forma sa ireductibilă,
fără vreun ornament sau comentariu melodic,
viața la care aspirăm ca la o pace urmând trudei
(nu moartea),
viața minimă, esențială; un început, un somn;
mai puțină decât pământul, fără căldură; fără știință sau ironie;
lucrul cel mai puțin crunt din cele posibil să dorim: viața
în care aerul, chiar nerespirat, mă învăluie;
nicicând vreo istovire a țesuturilor; absența lor;
confuzie între dimineață și seară, fără vreo suferință,
pentru că timpul nu se mai împarte în secțiuni;
timpul e suprimat, supus.
Nici moartea nici eternitatea sau divinul,
numai ceva care trăiește, minuscul, tăcut, indiferent
și o viață solitară,
asta vreau să obțin.

(trad. Walther A. Prager)

Revista este editată de Asociația Creatorilor de Ficțiune (ACF).
https://asociatia-creatorilor-de-fictiune.ro

Bulevardul Bălcescu, nr. 7, ap. 3
București.

© OPTm

ISSN 2734 - 5017
ISSN-L 2734 - 5017

REDACȚIA

Editor-șef: Cristina BOGDAN.
Redactori: Mihai ENE, Cătălin D. CONSTANTIN, Doina RUȘTI, Radu ALDULESCU, Emanuela ILIE, Catrinel POPA, Enrique NOGUERAS, Roberto MERLO, Sebastián TEILLIER, Adriana TITIENI IRIMESCU, Ciprian HANDRU, Bianca ZBARCEA, Codruț RADU.

https://optmotive.ro
e-mail: optmotive@gmail.com